

Poznań, 27 sierpnia 2020 r.

RPO wskazuje na przepis – pułapkę. Uwaga na nierzetelne faktury VAT.

Bez względu na rodzaj podatków w państwie, zrozumienie przepisów często przerasta większość obywateli, a tym bardziej przedsiębiorców. Prawdziwy problem pojawia się jednak wtedy, gdy na skutek nieuczciwego postępowania niektórych podatników, ucierpi rzesza rzetelnych przedsiębiorców.

Na taki problem wskazuje Rzecznik Praw Obywatelskich w niedawnym liście do Ministra Finansów. Pod lupę RPO trafił art. 62 § 2 kodeksu karno-skarbowego, który stanowi, że:

„2. Kto fakturę lub rachunek wystawia w sposób nierzetelny albo takim dokumentem się posługuje, podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych albo karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od roku, albo obu tym karom łącznie.”

Cytowany przepis penalizuje dwa rodzaje czynów zabronionych: wystawianie faktur bądź rachunków w sposób nierzetelny, oraz posługiwanie się wystawionymi w taki sposób fakturami/rachunkami. Nierzetelność owa polega natomiast na dokumentowaniu zdarzenia gospodarczego które nie zaszło, zaszło w innych rozmiarach, w innej dacie bądź między innymi podmiotami.

O ile wystawianie nierzetelnych faktur nie wzbudza raczej kontrowersji, tak posługiwanie się nimi jest bardziej problematyczne. Sprawia to bowiem, iż każdy musi sprawdzać swoich kontrahentów, co samo w sobie problematyczne oczywiście nie jest. Jak wskazuje jednak RPO – **żaden inny przepis nie nakłada na przedsiębiorców obowiązku takiego zachowania, nie wyjaśnia na czym takie sprawdzenie miałyby polegać, a co więcej - nie nakłada na ich kontrahentów obowiązku poddania się takiemu sprawdzeniu.**

Zwłaszcza nierzetelność faktury co do podmiotów zdaje się być tutaj problematyczna. RPO podkreśla, iż nabywca, któremu dostarczono towar lub usługę, często nie ma świadomości, że faktycznym dostawcą towaru lub usługi nie jest wystawca faktury, lecz inny podmiot – przy posługiwaniu się taką nierzetelną fakturą nabywca traktowany jest jednak często tak, jakby działał umyślnie.

Na nieświadomość przedsiębiorców wpływa fakt, iż mają jedynie skromne możliwości kontrolowania kontrahentów: sprawdzenie czy znajdują się w CEIGD bądź KRS oraz czy są obecnie czynnymi płatnikami VAT. Na drodze głębszym sprawdzeniom stoją jednak na drodze regulacje tajemnicy skarbowej. Tym samym zdolność podatnika do obrony przed zarzutami posługiwania się nierzetelnymi fakturami bądź rachunkami stają pod znakiem zapytania.

Przez to przepis penalizujący posługiwanie się nierzetelnymi fakturami w istocie zamiast narzędziem przeciwko oszustom podatkowym może stać się solą w oku przypadkowych osób, nieumyślnie włączonych przez oszustów podatkowych w ich proceder. Tym samym, zdaniem RPO, przepis może być niezgodny z art. 2 Konstytucji, naruszając zasadę zaufania obywatela do państwa, jednoznaczności prawa oraz bezpieczeństwa prawnego. Rzecznik wskazał również na swoje wątpliwości co do zgodności przepisu KKS z art.7 Konstytucji ze względu na jego nieprecyzyjność, co jest szczególnie istotne w wypadku przepisów prawa karnego.

W konsekwencji, Rzecznik Praw Obywatelskich zwrócił się z prośbą do Ministerstwa Finansów o podjęcie działań legislacyjnych mających na celu uchylenie bądź zmianę omawianego przepisu. Czy i w jaki sposób Ministerstwo Finansów zareaguje na tę prośbę? Czas pokaże.

